Plan van aanpak

ONDERZOEK BIODIVERSITEIT GEMEENTE NOORDENVELD EN BORGER-ODOORN

Concept

Riena Bhaggan	4569008
Evert Bok	4533151
Rosemarijn Bouwer	4566181
Jilmer Dykstra	4600096
Maureen Hosman	5513843
Myrddin Isidora	4576969

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Probleemanalyse 4

2.1. Aanleiding 4

2.2. Doelstelling 4

2.3. Hoofd- en deelvragen 4

3. Theoretisch kader 5

3.1. Definitie biodiversiteit 5

3.1.1. Kernbegrippen 5

3.2. Wat is biodiversiteit 5

3.2.1. Waarom is biodiversiteit voor een gemeente belangrijk? 6

3.3. Beleidscyclus 6

3.2.1 De beleidsbepaling 6

3.2.2 De beleidsuitvoering 7

4. Methode 8

4.1. Onderzoeksmethoden 8

4.2. Operationalisatie 8

5. Planning 9

6. Literatuurlijst 10

1. Inleiding

Gemeenten staan voor steeds grotere uitdagingen op het gebied van biodiversiteit. Hierdoor is er ook meer vraag naar inzicht in dit beleid en de praktische uitwerkingen hiervan. De rekenkamercommissies van de gemeente Borger-Odoorn en de gemeente Noordenveld zijn naar voren gekomen met de vraag om inzicht te bieden in het biodiversiteitsbeleid van de gemeenten en de praktische uitwerking daarvan. Biodiversiteitsbeleid gaat onder andere in op: Hoe houd je de leefomgeving gezond, leefbaar en aantrekkelijk en hoe je deze thema's kan verbinden aan groen en natuur. Ook kan het omgekeerd worden, doormiddel van biodiversiteit houd je de leefomgeving gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Biodiversiteit kan dus ook als middel gebruikt worden. Om achter de stand van zaken te komen van dit beleid te komen wordt er eerst een onderzoek gedaan naar het impliciete en expliciete biodiversiteitsbeleid, daarna worden de bevindingen van de verschillende gemeenten met elkaar vergeleken. Ten slotte wordt er een advies gegeven.

2. Probleemanalyse

2.1. Aanleiding

In opdracht van de rekenkamercommissies van de gemeenten Noordenveld en Borger-Odoorn wordt een onderzoek opgestart om het biodiversiteitsbeleid van beide gemeenten in kaart te brengen. Deze commissies willen een vergelijkend en evaluerend onderzoek over dit onderwerp om dit inzicht te creëren. Verder geeft het onderzoek de studenten de mogelijkheid om bestuurskundige en procesgerichte adviezen te geven over het biodiversiteitsbeleid van beide gemeenteraden.

2.2. Doelstelling

De rekenkamercommissies van de gemeenten Noordenveld en Borger-Odoorn willen de gemeenteraad inzicht geven in hun biodiversiteitsbeleid en de uitvoering van dit beleid. Beide gemeenten hebben al enig beleid waarin biodiversiteit wordt betrokken, Noorderveld benoemt in haar beleidsstukken biodiversiteit voornamelijk in bijzinnen bij andere projecten. Borger-Odoorn benoemt biodiversiteit explicieter bij leefbaarheid verhogend beleid *(Heel Drenthe Zoemt, 2021), (IVN Natuureducatie Borger-Odoorn, z.d.*). Het biodiversiteitsbeleid van beide gemeenten en de uitvoering daarvan zullen worden vergeleken, op basis hiervan zullen adviezen voortvloeien. Ook wil dit onderzoek aantonen waar de beide gemeenten mogelijkerwijs van elkaar zouden kunnen leren, bijvoorbeeld over maatregelen en initiatieven. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zullen des gewenst voor de beide gemeenteraden gepresenteerd worden.

2.3. Hoofd- en deelvragen

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn de onderstaande deelvragen geformuleerd:
Wat is het biodiversiteitsbeleid van de gemeenten Noordenveld en Borger-Odoorn, hoe wordt dit in de praktijk gebracht en wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen beide gemeenten?

1. Wat is biodiversiteitsbeleid, wat zijn de elementen van dit beleid en hoe heeft dit beleid zich in de afgelopen decennia ontwikkeld?
2. Wat is het biodiversiteitsbeleid van de gemeenten Noordenveld en Borger-Odoorn en hoe kan dit beleid worden gekarakteriseerd in het licht van de literatuur?
3. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de twee gemeenten, en hoe zijn de verschillen te verklaren?
4. Wat kunnen de gemeenten leren van elkaar en van de gebruikte literatuur in dit onderzoek?

3. Theoretisch kader

Om dit onderzoek te construeren is het nodig om aan de informatiebehoefte te kunnen voldoen. In dit theoretisch kader worden een aantal vragen beantwoord. Wat voor verschillende definities van biodiversiteit bestaan er? Hoe ziet goed beleid eruit? Hoe zit goede uitvoering van beleid eruit?

3.1. Definitie biodiversiteit

Binnen dit onderzoek staat het begrip biodiversiteit centraal. Omdat dit een breed begrip is, bestaan er ook veel verschillende definities.

	Definitie
Biodiversiteit	De variabiliteit in organismen uit de gehele wereld, waaronder terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische verbanden waar ze deel van uitmaken; de diversiteit betreft de variatie binnen soorten, tussen soorten en tussen ecosystemen (PBL, 2014).
	De vormenrijkdom die zich in de levende natuur in de loop der evolutie heeft ontwikkeld (Kleukers et al., 2010).

Tabel 1: verschillende definities biodiversiteit

Uit tabel 1 is te concluderen dat wie het over biodiversiteit heeft, bedoelt daarmee: de vormenrijkdom die zich in de levende natuur in de loop der evolutie heeft ontwikkeld.

3.1.1. Kernbegrippen

In dit onderzoek komen er ook andere kernbegrippen naar voren.

Begrip	***Definitie***
Beleid	Het samenhangend geheel van beslissingen tot handelen, het resultaat van het tegen elkaar afwegen van normatieve en feitelijke gegevens (Ensie, z.d.)
Biodiversiteitsbeleid	Het samenhangend geheel van beslissingen tot handelen, het resultaat van het tegen elkaar afwegen van normatieve en feitelijke gegevens op het gebied van biodiversiteit.
Beleidsuitvoering	Het nieuwe gevormde beleid wordt handen en voeten gegeven en daadwerkelijk uitgevoerd (Toponderzoek, 2019).

3.2. Wat is biodiversiteit

Biodiversiteit is een term die gebruikt wordt om de rijkdom van de natuur aan te duiden. Het gaat om de grote verscheidenheid aan dieren, planten, habitats en genen. Biodiversiteit zorgt door de interactie met omgevingsfactoren voor ecosystemen waarin organismen kunnen leven, zoals bijvoorbeeld de mens (Europese Commissie, 2015).

Gemeenten zijn de spil van het Nederlandse biodiversiteitsbeleid (Europese Commissie, 2015), zeker waar het aankomt op uitvoering. Dat komt doordat gemeenten (naast andere decentrale overheden

en particulieren) met vrijwel alle aspecten rond de inrichting en het beheer van de openbare ruimte wel iets van doen hebben.

3.2.1. Waarom is biodiversiteit voor een gemeente belangrijk?

Biodiversiteit biedt kansen voor het creëren van een mooie, aantrekkelijke leefomgeving, een verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven en bewoners, een uitbreiding van het recreatieve palet en een versterking van de eigen identiteit van de gemeente. Een biodiverse woon- en werkomgeving heeft kwaliteit, is aantrekkelijk en aangenaam om in te verblijven en recreëren. Dit heeft ook economische voordelen.

De belangrijkste functies van biodiversiteit in de bebouwde omgeving

Biodiversiteit in een gemeente heeft verschillende functies. Allereerst heeft het een sociale functie. Een groene en gevarieerde omgeving bevordert het welzijn van bewoners, kan dienen als ontmoetingsplek maar ook als rustpunt (Biodiversiteit.nl, z.d.). Daarnaast kent een gezond ecologisch systeem in de stand een belangrijke fysieke ofwel regulerende functies. Ecologisch gezond water houdt zichzelf zuiver en is gezonder voor mens en dier. Tot slot, zoals eerder benoemd, heeft groen in de stad ook een economische functie. Een natuurlijke omgeving is meestal een belangrijke voorwaarde bij vestiging van bedrijven, burgers hebben vaak meer geld over voor een huis met groen of water voor de deur. Uiteindelijk verbeterd de natuur het vestigingsklimaat in het drop of stad.

3.3. Beleidscyclus

Om erachter te komen hoe het beleid tot stand komt, is het belangrijk om te kijken naar de beleidscyclus. Deze beleidscyclus staat omschreven in het boek Overheidsbeleid van Herweijer & Hoogerwerf. Deze stellen dat een beleidscyclus bestaat uit de volgende onderdelen:

- De agendavorming
- De beleidsvoorbereiding
- De beleidsbepaling
- De invoering en uitvoering van het beleid
- De naleving van het beleid en de handhaving
- De beleidsevaluatie

Maar wat is nou eigenlijk beleid? Beleid is het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en bepaalde tijdskeuzes. Onze focus in de beleidscyclus ligt vooral op de beleidsbepaling en op de beleidsuitvoering, deze twee begrippen worden hier verder toegelicht.

3.2.1 De beleidsbepaling

Beleidsbepaling is ‘het nemen van beslissingen over de inhoud van het beleid (Herweijer & Hoogerwerf, p.101).’ Het beleid wordt bepaald door ‘gezagsdragers.’ Hiervan zijn drie types: Door de burger gekozen volksvertegenwoordigers, benoemde bestuurders en topambtenaren die de bevoegdheid hebben om belangrijke beslissingen te nemen (Herweijer & Hoogerwerf, p.104). In ons onderzoek gaat het over door de burger gekozen volksvertegenwoordigers, aangezien dit onderzoek over de gemeentes Noordenveld en Borger-Odoorn gaat. In dit hoofdstuk bespreken Herweijer en Hoogerwerf het fasenmodel. Dit model staat uit de volgende zes fasen:

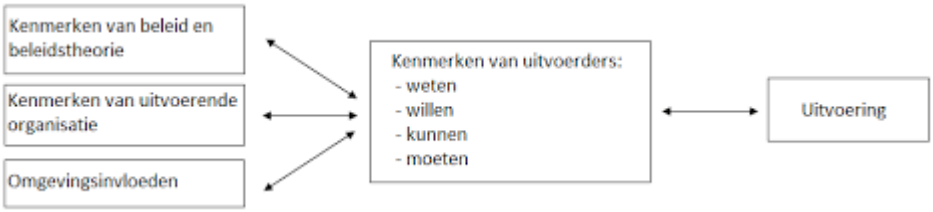
- Er dient zich een keuzesituatie aan
- Alternatieve maatregelen onderscheiden
- Vermoedelijke gevolgen verkennen

- Vermoedelijke uitkomsten worden beoordeeld
- Handelingsalternatieven worden beoordeeld
- Voorgekozen handelingsalternatief wordt gehandeld

Dit fasenmodel zal ook worden gehanteerd tijdens het onderzoek

3.2.2 De beleidsuitvoering

De uitvoering van beleid kan volgens Maarse (1995, p125) worden omschreven als '*het toepassen van de middelen (instrumenten) van een beleid'.* Het gaat bij de beleidsuitvoering om activiteiten, het uitvoeren van de beleidsbeslissingen. Voor beleidsuitvoering zijn in het boek Overheidsbeleid van Hoogerwerf en Herweijer condities voor conforme uitvoering opgesteld (Herweijer & Hoogerwerf, p. 122).

Afbeelding 1: Factorenmodel

Hierboven staat het factorenmodel voor de conformiteit van de beleidsuitvoering. In dit model zijn vier factoren van grote betekenis voor de kans op conforme beleidsprestaties: kenmerken van de omgeving, kenmerken van het beleid en de beleidstheorie, kenmerken van de uitvoerende organisatie en kenmerken van de uitvoerende ambtenaren.

4. Methode

4.1. Onderzoeksmethoden

Dit onderzoek zal bestaan uit deskresearch en fieldresearch. Doormiddel van literatuuronderzoek een beeld geven van biodiversiteit en het desbetreffende beleid van beide gemeenten, om inzicht te krijgen in het biodiversiteitsbeleid van de beide gemeenten. De volgende twee deelvragen worden beantwoord door het doen van literatuuronderzoek en het houden van verschillende interviews. Vervolgens wordt het biodiversiteitsbeleid van de gemeenten vergeleken, om te kijken waar ze mogelijkerwijs van mekaar kunnen leren. Door de hiervoor beschreven informatie te bundelen en vergelijken kan de hoofdvraag worden beantwoord.

Er wordt voor de meetmethode 'interviews' gekozen zodat alle maatregelen rondom biodiversiteit met diepte-vragen boven water kunnen komen, zo wordt ook helder welk beleid zich impliciet wel bezighoudt met biodiversiteit.

4.2. Operationalisatie

Deelvraag	**Onderzoeksmethode**	**Desk- of fieldresearch**
1. Wat is biodiversiteitsbeleid, wat zijn de elementen van dit beleid en hoe heeft dit beleid zich in de afgelopen decennia ontwikkeld?	Interviews Literatuuronderzoek	Desk- fieldresearch
2. Wat is het biodiversiteitsbeleid van de gemeenten Noordenveld en Borger-Odoorn en hoe kan dit beleid worden gekarakteriseerd in het licht van de literatuur?	Interviews Literatuuronderzoek	Desk- en fieldresearch
3. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de twee gemeenten, en hoe zijn de verschillen te verklaren?	Interviews Literatuuronderzoek	Desk- en fieldresearch
4. Wat kunnen de gemeenten leren van elkaar en van de gebruikte literatuur in dit onderzoek?	Literatuuronderzoek	Deskresearch

5. Planning

Week	Datum	To do	Opmerkingen
1.6	04-10-21 t/m 10-10-21	Feedback opdrachtgever PVA verwerken PVA aanpassen Contact zoeken voor de interviews Start inleiding onderzoek Start deelvraag 1	4 oktober: inleveren PVA aan opdrachtgever 7 oktober: gesprek opdrachtgever
1.7	11-10-21 t/m 17-10-21	PVA inleveren (NHL Stenden) Start deelvraag 2 en 4 (voor onderzoek beleid) Deelvraag 1 afronden	Uiterste datum goedkeuring PVA (NHL Stenden)
1.8	18-10-21 t/m 24-10-21	**Interviews** Deelvraag 2 en 4 afronden	**Herfstvakantie**
1.9	25-10-21 t/m 31-10-21	Start deelvraag 3	
2.1	01-11-21 t/m 07-11-21	Start deelvraag 5	
2.2	08-11-21 t/m 14-11-21	Deelvraag 5 afronden Start conclusie Start advies	
2.3	15-11-21 t/m 21-11-21	Conclusie afronden Advies afronden	
2.4	22-11-21 t/m 28-11-21	Uitloopweek → puntjes op de i	
2.5	29-11-21 t/m 05-12-21		3 december: Inleveren concept praktijkopdracht
2.6	06-12-21 t/m 13-12-21		9 december: bijeenkomst Noordenveld **Inleveren praktijkopdracht 1ste kans**
2.7	13-12-21 t/m 19-12-21		16 december: bijeenkomst Borger-Odoorn
2.8	20-12-21 t/m 26-12-21		Presentatie opdrachten **Eerste en tweede kerstdag**
2.9	27-12-21 t/m 02-01-22		**Kerstvakantie**
2.10	03-01-22 t/m 09-01-22		**Kerstvakantie**

6. Literatuurlijst

Biodiversiteit.nl (z.d.). *Gemeente | Biodiversiteitsbeleid.* Geraadpleegd op 4 oktober 2021, van http://www.biodiversiteit.nl/slag/decentrale-overheden-biodiversiteit/gemeente/

Ensie. (z.d.). *Oosthoek Encyclopedie – Ensie.* Geraadpleegd op 4 oktober 2021, van https://www.ensie.nl/oosthoek

Europese Commissie. (2015, 14 oktober). *Grondbeginselen – Wat is biodiversiteit?* Geraadpleegd op 4 oktober 2021, van https://ec.europa.eu/environment/basics/natural capital/biodiversity/index_nl.htm

Heel Drenthe Zoemt. (2021, 16 augustus). *Gemeente Borger-Odoorn.* Geraadpleegd op 4 oktober 2021, https://www.ivn.nl/afdeling/borger-odoorn/biodiversiteit

Herweijer, M. & Hoogerwerf, A. (2014). *Overheidsbeleid.* (9e druk) Kluwer.

IVN Natuureducatie Borger-Odoorn. (z.d.) *Biodiversiteit.* IVN. Geraadpleegd op 4 oktober 2021, van https://www.ivn.nl/afdeling/borger-odoorn/biodiversiteit

Kleukers, R. M. J. C., Van Loon, A. J., Van Nieukerken, E. J. & Noordijk, J. (2010). *De Nederlandse biodiversiteit.* Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis. Geraadpleegd op 1 oktober 2021, van https://repository.naturalis.nl/pub/364861

LSA Zelfbeheer. (2017, 4 mei). *Beleidsvorming: hoe maak je een beleid dat past bij jouw buurthuid?* Geraadpleegd op 3 oktober 2021, van https://www.lsabewoners.nl/zelfbeheer/kennis/beleidsvorming/

Noordlijk, J. (2010, 1 januari). *Naturalis Institutional Repository: De Nederlandse biodiversiteit.* Naturalis Insitutional Repository. Geraadpleegd op 3 oktober, 2021 van: https://repository.naturalis.nl

Planbureau voor de Leefomgeving. (2014). *Biodiversiteit bekeken: hoe evalueert en verkent het PBL het natuurbeleid?* Geraadpleegd op 1 oktober 2021, van https://www.pbl.nl/publicaties/biodiversiteit-bekeken-hoe-evalueert-en-verkent-het-pbl hetnatuurbeleid#:~:text=Biodiversiteit%20bekeken%3A%20hoe%20evalueert%20en%20verent%20het%20PBL%20het%20natuurbeleid%3F, 09%2D05%2D2014&text=Het%20Netwerk%20Ecologische%20Monitoring%20(NEM,dieren20door%20via%20het%20internet

Tiggelaar, E. (2017). *Check je beleidstekst* (2de ed.) Boom Lemma.

Toponderzoek. (2019, 18 februari). *Beleidsuitvoering. Spannend. Betrek hierbij altijd burgers.* Geraadpleegd op 4 oktober 2021, van https://toponderzoek.nl/2019/02/18/beleidsuitvoering-spannend-maar-met genoegdoening/